

KANDUNGAN

PENGHARGAAN	v
ABSTRAK	vii
KANDUNGAN	ix
SENARAI CARTA	xiv
SENARAI PLAT	xv
SENARAI ILUSTRASI	xxii
SENARAI LUKISAN TEKNIKAL	xxiv
SENARAI LAMPIRAN	xxvi
SINOPSIS	xxvii

BAB 1	PENGENALAN	
1.1	Pendahuluan	1
1.2	Objektif Kajian	9
1.3	Kepentingan Kajian	11
1.4	Bidang Kajian	14
1.4.1	Latar Belakang Kajian	14
1.4.2	Latar Belakang Kawasan Kajian	16
1.4.3	Skop Masa	18
1.4.4	Metodologi	18
1.5	Istilah Melayu	21
1.6	Perkembangan Pakaian Melayu	23
1.7	Definisi Pakaian	24
1.8	Pakaian Melayu	26
1.8.1	Kostum Tradisional Melayu	27
1.8.2	Pakaian Tradisional Melayu	29
1.9	Pengertian Tekstil	31
1.10	Tekstil Tradisional Melayu	32
1.11	Kajian Lepas	34

BAB 2	TENUNAN MELAYU PANTAI TIMUR	
2.1	Definisi Tenunan	36
2.1.1	Hasil Tenunan Melayu	36
2.1.2	Tekstil Melayu Pantai Timur	37
2.1.3	Bahan dan Peralatan Awal Tenunan	38
2.2	Struktur Asas Tenunan	38
2.2.1	Tenunan Biasa (<i>Plain weave</i>)	39
2.2.2	Pijak Karat (Empat, enam atau lapan)	41
2.2.3	Songket	45

2.3	Reka Corak Tenunan	46
2.3.1	Tenunan Biasa	46
2.3.1.1	Kosong (<i>Plain</i>)	46
2.3.1.2	Berjalur (<i>plaid</i>)	47
2.3.1.3	Berpetak-petak (<i>Checked</i>)	47
2.3.1.4	Limar/Cindai	49
2.3.1.4.1	Cindai	49
2.3.1.4.2	Limar	52
2.3.2	Songket	57
2.3.2.1	Selit Benang Emas	58
2.3.2.2	Bunga Penuh	58
2.3.2.3	Corak Bertabur	59
2.3.2.4	Susunan Bercorak	59
2.3.2.5	Tapak Catur atau Corak Bugis	61
2.3.2.6	Corak Limar Songket/Songket Limar	61
2.4	Kesimpulan	66

BAB 3 KOSTUM TRADISI MELAYU PANTAI TIMUR

3.1	Rupa Bentuk Pakaian Tradisi	69
3.1.1	Perkembangan	69
3.1.2	Pakaian Harian	71
3.1.3	Pakaian Pahlawan	75
3.1.3.1	Hulubalang	75
3.1.3.2	Panglima atau Laksamana	76
3.1.4	Pakaian Penari dan Taridera	81
3.1.4.1	Tarian Asyik	81
3.1.4.2	Ulik Mayang	81
3.1.4.3	Gamelan	82
3.1.4.4	Mak Yong	83
3.1.4.5	Menora	84
3.1.5	Pakaian Semasa Lapang/Bermain	89
3.2	Persalinan Melayu	90
3.2.1	Konsep Persalinan	90
3.2.2	Persalinan Lengkap	91
3.2.3	Kostum Pantai Timur	92
3.3	Kategori Pakaian	95
3.3.1	Pakaian Tidak Berjahit	95
3.3.1.1	Selendang Panjang	95
3.3.1.2	Selendang Biasa/Pendek	96
3.3.1.3	Kain Punca Potong	96
3.3.1.4	Kain Panjang Sembilan	97
3.3.1.5	Bengkung	98
3.3.1.6	Tengkolok, Dastar, Setanjak atau Setangan	99
3.3.1.7	Tetampan	100
3.3.2	Pakaian Berjahit	103
3.3.2.1	Sarung	103
3.3.2.2	Sampin	114
3.3.2.3	Persalinan Lelaki	114

	3.3.2.4 Persalinan Perempuan	121
3.4	Kesimpulan	135

BAB 4	BAHAN DAN KAEDAH TRADISIONAL	
4.1	Asas Tenunan	138
4.1.1	Penenun	138
4.1.2	Masa dan Tempat	140
4.1.3	Bahan-bahan Asas	140
4.1.3.1	Benang dari Serat Tumbuh-tumbuhan	140
4.1.3.2	Benang Sutera	141
4.1.3.3	Benang Metal	142
4.1.3.4	Bahan Pewarna	145
4.2	Kaedah Pembuatan Tekstil Tenunan	150
4.2.1	Penyediaan Warna	150
4.2.1.1	Satu Warna	151
4.2.1.2	Ikut Celup	151
4.2.2	Menerai benang	154
4.2.3	Menganing	155
4.2.4	Menggulung	156
4.2.5	Menyapok	157
4.2.6	Mengarat	158
4.2.7	Menyolek	158
4.2.8	Menghubung	161
4.2.9	Menenun	163
4.2.9.1	Tenunan Songket	163
4.2.9.2	Tenunan Biasa dan karat Empat	172
4.3	Pembentukan Corak dan Warna	174
4.3.1	Satu Warna (<i>plain</i>)	174
4.3.2	Berjalur (<i>plaid</i>)	174
4.3.3	Berpetak (<i>checked</i>)	175
4.4	Perletakkan Reka Corak Motif Songket	175
4.5	Ragam Hias	182
4.5.1	Gerus	182
4.5.1.1	Peralatan Yang Digunakan Untuk Menggerus	183
4.5.1.2	Penyediaan Bahan Cuci dan Kanji	184
4.5.1.3	Kaedah Mencuci Kain	184
4.5.2	Telepuk	185
4.6	Batik	187
4.6.1	Ikut Celup Pelangi	188
4.6.2	Batik Cop	190
4.6.3	Batik Conteng atau Batik Lukis	192
4.7	Kaedah Pembuatan Kostum Tradisi Melayu	194
4.7.1	Perancangan Reka Bentuk	194
4.7.1.1	Pemilihan Kain	195
4.7.1.2	Kaedah Mengukur	196
4.7.1.3	Kaedah Memotong	198
4.7.2	Peralatan Jahitan	199
4.7.2.1	Benang Untuk Menjahit Pakaian	199

	4.7.2.2	Benang Sulam	200
	4.7.2.3	Jarum	201
	4.7.2.4	Gunting	203
4.7.3		Jenis-jenis Jahitan Yang Digunakan	204
	4.7.3.1	Mencantum	205
	4.7.3.2	Kemasan Tepi (<i>edging</i>)	208
	4.7.3.3	Jahitan Kelepek	214
4.7.4		Bukaan Baju	216
	4.7.4.1	Butang	216
	4.7.4.2	Lubang Butang	217
4.8		Hiasan Sulaman	219
4.8.1		Peralatan	219
	4.8.1.1	Benang Biasa	219
	4.8.1.2	Benang Satin dan Mastuli	220
	4.8.1.3	Benang Metal	220
4.8.2		Jenis-jenis Sulaman	221
	4.8.2.1	Sulaman Tangan	222
	4.8.2.2	Kelengkang	225
4.9		Kaedah Penjagaan	227
	4.9.1	Kaedah Melendik Kain	227
	4.9.2	Kaedah Membersih atau Mencuci Pakaian	228
	4.9.3	Kaedah Menyimpan	229
4.10		Kesimpulan	235

BAB 5 KAEDAH PEMBENTUKAN PERSALINAN MELAYU

5.1		Pendahuluan	238
5.2		Tujuan	239
5.3		Metod	240
	5.3.1	Penggunaan Kain	240
	5.3.2	Jenis Kain	241
	5.3.3	Pemilihan Pakaian	242
	5.3.3.1	Persalinan Melayu	242
	5.3.3.2	Pola Reka Bentuk	246
	5.3.4	Perancangan Warna dan Motif Persalinan	254
	5.3.4.1	Pewarnaan	254
	5.3.4.2	Pembentukan Motif	254
	5.3.5	Kuantiti Kain	255
5.4		Susun Atur Tenunan Songket Persalinan di atas Kek	256
5.5		Rangka Pola Persalinan (Arahan Potongan Pola)	259
5.6		Proses Pembentukan Persalinan	263
	5.6.1	Susun Atur Pola Persalinan Lelaki di atas Songket	263
	5.6.2	Susun Atur Pola Persalinan Perempuan di atas Songket	264
	5.6.3	Kaedah Susunan Alternatif	264
5.7		Hasil Rupa Bentuk Pola Persalinan	268
	5.7.1	Reka Bentuk	268
	5.7.2	Reka Corak	269
5.8		Kesimpulan	275

BAB 6	PENGARUH DAN NILAI-NILAI	277
6.1	Pengaruh	277
6.1.1	Pengaruh Hindu-Buddisma	277
6.1.1.1	Dongson	278
6.1.1.2	Yunan	279
6.1.1.3	Siam	279
6.1.2	Pengaruh Islam	282
6.1.3	Pengaruh Istana	286
6.2	Nilai-nilai Estetika	290
6.3	Unsur-unsur Simbolisma	292
6.3.1	Motif Flora dan Fauna	293
6.3.2	Motif Kaligrafi Arab	294
6.3.3	Susunan Motif	295
6.3.4	Warna	298
6.3.5	Cara Pemakaian	299
6.4	Kualiti dan Seni	300
6.4.1	Seni Pembuatan	301
6.4.2	Kualiti Pembuatan	301
6.4.3	Seni Reka Bentuk	303
6.4.3.1	Saiz	303
6.4.3.2	Pemilihan Motif	304
6.4.3.3	Pemilihan Warna	305
6.4.3.4	Seni Padanan	306
6.5	Kesimpulan	308
 BAB 7	 KESIMPULAN	 312
 GLOSARI		 324
BIBLIOGRAFI		328
LAMPIRAN		334